

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

11 janvier 2007

PROJET DE LOI**modifiant le Code civil et
réglant le droit successoral à
l'égard du cohabitant légal survivant****AMENDEMENTS**

déposés en séance plénière

N° 26 DE M. **VERHERSTRAETEN**

Art. 2

Dans le texte proposé, remplacer les mots «le cohabitant légal survivant» par les mots «le cohabitant survivant».

JUSTIFICATION

Le présent amendement ne limite pas le droit successoral *ab intestat* aux cohabitants «légaux». La cohabitation de fait est également prise en considération, à condition que l'intention des cohabitants de construire une relation de vie commune durable soit établie, c'est-à-dire lorsqu'ils ont un ou plusieurs enfants communs ou lorsqu'ils ont acquis ensemble un immeuble leur servant de résidence commune (*cf.* amendement du CD&V à l'article 7).

Documents précédents :

Doc 51 **2514/ (2005/2006) :**

- 001 : Projet de loi.
- 002 à 004 : Amendements.
- 005 : Rapport.
- 006 : Texte adopté par la commission.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

11 januari 2007

WETSONTWERP**tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek
houdende regeling van het erfrecht van
de langstlevende wettelijk samenwonende****AMENDEMENTEN**

ingediend in de plenaire vergadering

Nr. 26 VAN DE HEER **VERHERSTRAETEN**

Art. 2

In de voorgestelde tekst, de woorden «langstlevende wettelijk samenwonende» vervangen door de woorden «de langstlevende samenwonende».

VERANTWOORDING

Dit amendement beperkt het intestaaterfrecht niet tot de 'wettelijk' samenwonende partners. Ook feitelijk samenwonenden komen in aanmerking, op voorwaarde dat hun intentie om gezamenlijk in een duurzaam samenlevingsverband te voorzien, vaststaat, namelijk wanneer ze één of meerdere gemeenschappelijke kinderen hebben of wanneer ze samen een onroerend goed hebben verworven dat hen tot gemeenschappelijke verblijfplaats dient (*cfr* CD&V-amendement op artikel 7).

Voorgaande documenten :

Doc 51 **2514/ (2005/2006) :**

- 001 : Wetsontwerp.
- 002 tot 004 : Amendementen.
- 005 : Verslag.
- 006 : Tekst aangenomen door de commissie.

Nous optons pour un droit successoral *ab intestat* limité pour le cohabitant survivant, et ce, sans que les cohabitants aient émis le souhait de bénéficier d'une protection successorale.

Le critère décisif pour appliquer les règles successorales est l'intention des cohabitants de prévoir une sécurité familiale commune, sans devoir nécessairement rédiger un testament.

D'une manière générale, le CD&V plaide en faveur d'une réflexion de fond sur les différents types de cohabitation, en prenant en considération non seulement les droits, mais aussi les devoirs dans les relations autres que le mariage. La cohésion sociale ne peut exister que lorsque les partenaires qui choisissent de s'unir, quel que soit le type de leur relation, assument également des responsabilités l'un envers l'autre.

N° 27 DE M. VERHERSTRAETEN

Art. 3

Dans le texte proposé, remplacer les mots «cohabitant légal» par le mot «cohabitant».

JUSTIFICATION

Voir la justification de l'amendement précédent.

N° 28 de M. VERHERSTRAETEN

Art. 7

Remplacer la section IVbis, proposée, par la section suivante:

«Section IVbis. — Des successions déferées au cohabitant survivant.

«Art. 745octies. — La présente section est applicable à:

1° deux personnes ayant fait une déclaration de cohabitation légale, conformément à l'article 1475 du Code civil;

2° deux personnes qui, sans avoir fait de déclaration de cohabitation légale, entretiennent une relation de vie commune durable et qui ou bien ont un ou plusieurs enfants communs ou bien sont propriétaires d'un immeuble servant de résidence commune à la famille.».

Er wordt geopteerd voor een beperkt intestaaterfrecht voor de overlevende samenwoner zonder dat de samenwoners aan hun wens om van een erfrechtelijke bescherming te genieten, uiting hebben gegeven.

Het decisieve criterium om de erfrechtelijke regels toepasselijk te maken is de intentie in hoofde van de samenwoners om in een gemeenschappelijke gezinszekerheid te voorzien, zonder dat zij genoodzaakt zijn een testament op te maken.

Algemeen gezien pleit CD&V voor een grondige reflectie over de verschillende samenlevingsvormen met niet enkel rechten maar ook plichten inzake andere dan huwelijksrelaties. Een verbonden samenleving kan maar bestaan wanneer mensen die kiezen voor elkaar, ongeacht hun relatievorm, ook verantwoordelijkheid opnemen ten aanzien van elkaar.

Nr. 27 VAN DE HEER VERHERSTRAETEN

Art. 3

In de voorgestelde tekst, de woorden «wettelijk samenwonende» vervangen door de woorden «samenwonende».

VERANTWOORDING

Cfr vorig amendement.

Nr. 28 VAN DE HEER VERHERSTRAETEN

Art. 7

De voorgestelde afdeling IVbis vervangen als volgt:

«Afdeling IVbis. — Erfopvolging van de langstlevende samenwonende partner.

«Art. 745octies. — Deze afdeling is van toepassing op:

1° twee personen die een verklaring van wettelijke samenwoning hebben afgelegd overeenkomstig artikel 1475 van dit wetboek;

2° twee personen die zonder een verklaring van wettelijke samenwoning te hebben afgelegd een duurzaam samenlevingsverband hebben en hetzij één of meerdere gemeenschappelijke kinderen hebben, hetzij eigenaar zijn van een gemeenschappelijk onroerend goed dat het gezin tot gemeenschappelijke verblijfplaats dient.

JUSTIFICATION

Voir l'amendement du CD&V à l'article 2.

Nous optons pour un droit successoral ab intestat (limité) pour le cohabitant survivant, légal ou de fait, qui entretenait une relation de vie commune durable avec son partenaire prédécédé et ce, sans que les cohabitants aient émis le souhait de bénéficier d'une protection successorale.

L'intention des cohabitants de prévoir une sécurité familiale commune constitue le critère décisif pour appliquer les règles successorales.

L'intention de cohabiter durablement ne peut être déduite du simple fait que deux personnes cohabitent à une même adresse.

L'intention de développer un lien de cohabitation durable apparaît lorsque les cohabitants ont au moins un enfant commun et lorsqu'ils ont acquis ensemble un immeuble qu'ils affectent à la résidence commune du ménage.

N° 29 DE M. VERHERSTRAETEN

Art. 7bis (nouveau)

Insérer un article 7bis, libellé comme suit:

«Art. 7bis.—Il est inséré, dans la section IVbis précitée du même Code, un article 745novies, libellé comme suit:

«Art. 745novies.— § 1er. Le partenaire survivant recueille l'usufruit de l'immeuble affecté au jour de l'ouverture de la succession à la résidence commune du ménage, ainsi que celui des meubles qui le garnissent.

Il recueille également seul le droit au bail relatif à l'immeuble affecté à la résidence commune au moment de l'ouverture de la succession du partenaire prédécédé, ainsi que l'usufruit des meubles qui le garnissent.

§ 2. Le § 1er n'est pas applicable lorsque le partenaire survivant est un descendant du partenaire cohabitant prédécédé, qui est en concours avec des héritiers au profit desquels la loi établit une réserve.

§ 3. Nonobstant toute clause contraire, toute personne attributaire de la nue-propriété peut exiger que soit dressé un inventaire des meubles meublants, ainsi qu'un état de la résidence commune.

VERANTWOORDING:

Cfr CD&V-amendement op artikel 2.

Er wordt geopteerd voor een (beperkt) intestaaterrecht voor de overlevende wettelijke of feitelijke samenwoner die in een duurzaam samenlevingsverband leefde met zijn of haar vooroverleden partner zonder dat de samenwoners aan hun wens om van een erfrechtelijke bescherming te genieten, uiting hebben gegeven.

Het decisieve criterium om de erfrechtelijke regels toepasselijk te maken is de intentie in hoofde van de samenwoners om in een gemeenschappelijke gezinszekerheid te voorzien.

De intentie om duurzaam samen te leven kan niet kan afgeleid worden uit het enkele feit dat twee personen samen wonen op één adres.

De intentie om een duurzaam samenlevingsverband uit te bouwen, is er wanneer de samenwonende partijen samen tenminste één kind hebben en wanneer de samenwonende partijen samen een onroerend goed hebben verworven dat het gezin tot gemeenschappelijke verblijfplaats dient.

Nr. 29 VAN DE HEER VERHERSTRAETEN

Art. 7 bis (nieuw)

Een artikel 7bis invoegen, luidende als volgt:

«Art. 7bis. — In de voornoemde afdeling IVbis van hetzelfde wetboek een artikel 745novies invoegen, luidend als volgt:

«Art. 745novies. — § 1. De langstlevende partner verkrijgt het vruchtgebruik van het onroerend goed dat bij het openvallen van de nalatenschap het gezin tot gemeenschappelijke verblijfplaats diende en van het daarin aanwezige huisraad.

Hij verkrijgt eveneens als enige het recht op de huur van het onroerend goed dat bij het openvallen van de nalatenschap van de vooroverleden partner het gezin tot gemeenschappelijke verblijfplaats diende en het vruchtgebruik van het daarin aanwezige huisraad.

§ 2. § 1 is niet van toepassing wanneer de langstlevende partner een afstammeling is van de vooroverleden samenwonende partner die samen opkomt met erfgenamen aan wie de wet een voorbehouden erfdeel toekent.

§ 3. Niettegenstaande enig andersluidend beding, kan ieder die de blote eigendom verkrijgt, eisen dat een boedelbeschrijving van het huisraad en een staat van de gemeenschappelijke verblijfplaats wordt opgemaakt.

§ 4. *Les règles relatives à l'usufruit du conjoint survivant, inscrites dans les articles 745quater à 745septies, s'appliquent également à l'usufruit du cohabitant survivant».*»

JUSTIFICATION

1. Voir l'amendement précédent: ce texte reprend en grande partie le texte de l'article 7 du projet, tout en étendant le champ d'application de cette disposition aux cohabitants de fait qui remplissent les conditions fixées dans l'amendement précédent.

2. En outre, l'interdiction de cumuler le droit successoral en tant que partenaire survivant et le droit successoral en tant que descendant est limitée aux cas où il existe d'autres héritiers réservataires. En l'absence d'héritiers réservataires, il n'y a aucune raison de ne pas accorder le droit successoral du partenaire survivant à ce dernier, étant donné qu'il ne peut pas y avoir de querelles familiales dans ce cas.

N° 30 DE M. VERHERSTRAETEN

Art. 7ter (nouveau)

Insérer un article 7ter, libellé comme suit:

«Art. 7ter. — *Il est inséré dans la section IVbis précitée du même Code, un article 745decies, libellé comme suit:*

«Art. 745decies. — § 1er. *Dans les limites de ce que le cohabitant survivant a recueilli dans la succession de son cohabitant prédécédé en vertu de l'article 745novies et des avantages que celui-ci lui aurait consentis par donation, testament ou convention visée à l'article 1478, le cohabitant survivant au sens de l'article 745octies est tenu de l'obligation établie à l'article 203, § 1er, envers les enfants du cohabitant prédécédé dont il n'est pas lui-même le père ou la mère.*

§ 2. *La succession du cohabitant prédécédé sans laisser de postérité doit des aliments aux ascendants du défunt qui sont dans le besoin au moment du décès à concurrence des droits successoraux dont ils sont privés par des libéralités au profit du cohabitant survivant.».*».

§4. *De regels inzake het vruchtgebruik van de langstlevende echtgenoot die zijn opgenomen in de artikelen 745quater tot 745septies zijn van overeenkomstige toepassing op het vruchtgebruik van de langstlevende samenwonende».*»

VERANTWOORDING:

1. cfr. vorig amendement: deze tekst herneemt grotendeels de tekst het ontworpen artikel 7 met dien verstande dat het toepassingsgebied ervan uitbreidt tot de feitelijk samenwonenden die voldoen aan de voorwaarden zoals bepaald in vorig amendement.

2. Bovendien wordt de uitsluiting van de cumulatie van het erfrecht als langstlevende partner en het erfrecht als bloedverwant in de neerdalende lijn beperkt tot die gevallen waarin er andere reservataire erfgenenamen zijn. Wanneer er geen andere reservataire erfgenenamen is er geen reden om de langstlevende partner niet het erfrecht van de langstlevende partner toe te kennen vermits er dan geen familiale twisten mogelijk zijn.

Nr. 30 VAN DE HEER VERHERSTRAETEN

Art. 7ter (nieuw)

Een artikel 7ter invoegen, luidend als volgt:

«Art. 7ter. — *In de voorgenoemde afdeling IVbis van hetzelfde wetboek wordt een artikel 745decies ingevoegd, luidend als volgt:*

«Art. 745decies. — §1. *De langstlevende samenwonende zoals bepaald in artikel 745octies is gehouden tot de verplichting gesteld in artikel 203, § 1, ten aanzien van de kinderen van de vooroverleden samenwonende van wie hij niet de vader of de moeder is, binnen de grenzen van hetgeen hij krachtens artikel 745novies heeft verkregen uit de nalatenschap van de vooroverledene en van de voordelen die deze hem mocht hebben verleend bij schenking, testament of de in artikel 1478 bedoelde overeenkomst.*

§ 2. *Wanneer de samenwonende vooroverleden is zonder nakomelingen achter te laten, is zijn nalatenschap aan zijn bloedverwanten in de opgaande lijn die ten tijde van het overlijden behoeftig zijn, levensonderhoud verschuldigd, ten belope van de erfrechten die zij verliezen ten gevolge van giften aan de langstlevende samenwonende.»*

JUSTIFICATION

Le présent texte reprend le texte de l'article 9 du projet de loi en en élargissant le champ d'application aux cohabitants de fait ayant une relation de vie commune durable.

Il convient dès lors de distraire la disposition du Livre III, titre Vbis, qui concerne la cohabitation légale.

Indépendamment de la forme de leur relation, la responsabilisation des partenaires impose que les partenaires qui cohabitent de fait de manière durable aient, outre le bénéfice d'un droit successoral *ab intestat* limité, des devoirs, en particulier en matière d'aliments.

N° 31 DE M. VERHERSTRAETEN

Art. 7quater (nouveau)

Insérer un article 7quater, libellé comme suit:

«Art. 7quater. — Il est inséré, dans la section IVbis du même Code, un article 745undecies, libellé comme suit:

«Art. 745undecies. — Lorsque le défunt ne laisse aucun successible, le partenaire survivant recueille la pleine propriété de toute la succession.»»

JUSTIFICATION

À l'instar du conjoint survivant, le partenaire survivant doit, lui aussi, recueillir la pleine propriété de toute la succession en l'absence d'autres successibles. On peut supposer que le partenaire prédécédé préférera cette règle, plutôt que de voir dans cette situation, son partenaire survivant ne recueillir que l'usufruit des biens préférentiels et la succession être, pour le surplus, réputée vacante. Cela aurait en effet pour conséquence que l'État recueille la nue-propriété des biens faisant l'objet de l'usufruit successoral du partenaire cohabitant et la pleine propriété des biens qui ne sont pas visés par cet usufruit.

N° 32 DE M. VERHERSTRAETEN

Art. 8

Dans le texte proposé, remplacer les mots «cohabitant légal survivant» par les mots «cohabitant survivant tel que visé à l'article 745octies».

VERANTWOORDING:

Deze tekst herneemt de tekst van artikel 9 van het wetsontwerp maar breidt het toepassingsgebied uit tot de feitelijk samenwonenden met een duurzaam samenlevingsverband.

De bepaling dient derhalve gelicht te worden uit Boek III, titel Vbis met betrekking tot de wettelijke samenwoning.

De responsabilisering van de partners, ongeacht hun relatievorm, vereist dat ook zij die duurzaam feitelijk samenwonen naast het genot van een beperkt intestaat erfrecht plichten hebben o.a. inzake onderhoud.

Nr. 31 VAN DE HEER VERHERSTRAETEN

Art. 7quater (nieuw)

Een artikel 7quater invoegen, luidend als volgt:

«Art. 7quater. — In de voorgenoemde afdeling IVbis van hetzelfde wetboek wordt een artikel 745undecies ingevoegd, luidende als volgt:

«Art. 745undecies. — Wanneer de overledene geen erfgerechtigden achterlaat, verkrijgt de langstlevende partner de volle eigendom van de gehele nalatenschap.»».

VERANTWOORDING

Zoals dit geldt voor de langstlevende echtgenoot, dient ook de langstlevende partner de volle eigendom te krijgen van de gehele nalatenschap wanneer er geen andere erfgerechtigden zijn. Men kan ervan uit gaan dat de eerststervende deze regel zal verkiezen, eerder dan dat in deze situatie zijn langstlevende partner enkel het vruchtgebruik van de preferentiële goederen zal krijgen en de nalatenschap als onbeheerd zal worden beschouwd voor het surplus. Dit zou er immers toe leiden dat de staat de blote eigendom verkrijgt van de goederen die onderworpen zijn aan het erfrechtelijk vruchtgebruik van de samenwonende partner en de volle eigendom van de goederen die niet door dit vruchtgebruik worden beoogd.

Nr. 32 VAN DE HEER VERHERSTRAETEN

Art. 8

In de voorgestelde tekst, de woorden «de langstlevende wettelijk samenwonende» vervangen door de woorden «de langstlevende samenwonende zoals bepaald in artikel 745octies.»

JUSTIFICATION

Cf. Amendement du CD&V à l'article 7.

N° 33 DE M. VERHERSTRAETEN

Art. 9

Supprimer cet article.

JUSTIFICATION

Cf. Amendement du CD&V visant à insérer un article 7*ter*.

N° 34 DE M. VERHERSTRAETEN

Art. 10

Dans le texte proposé, remplacer les mots «et du cohabitant légal survivant» **par les mots** «*et du cohabitant survivant*».

JUSTIFICATION

Cf. Amendement du CD&V à l'article 2.

VERANTWOORDING:

Cfr. CD&V-amendement op artikel 7.

Nr. 33 VAN DE HEER VERHERSTRAETEN

Art. 9

Dit artikel doen vervallen.

VERANTWOORDING

Cfr. CD&V-amendement tot invoeging van een artikel 7*ter*.

Nr. 34 VAN DE HEER VERHERSTRAETEN

Art. 10

In de voorgestelde tekst, de woorden «en van de langstlevende wettelijk samenwonende» **vervangen door de woorden** «*en van de langstlevende samenwonende*».

VERANTWOORDING

Cfr CD&V-amendement op artikel 2.

Servais VERHERSTRAETEN (CD&V)